

מאוצרות הפרשה

ויקח קרח (טז, א) ואתפליג קרח (אונקלוס).

פנינה נפלאה שמעתי מר' דוד אמת: אם היה איזשהו מדד לאושר מסתבר שקרח היה מקבל בו ציון עשר. מה היה חסר לו? מבחינת פרנסה הוא היה עשיר כקרח... מבחינת מעמד הוא היה לוי, ואף בין הלויים היה לו מעמד כיון שהיה מנושאי הארון. מלבד כל זאת היה לו את כל מה שיהודי צריך... בן דוד אחד כהן גדול, בן דוד שני מלך – מה היה חסר לו, היש מאושר ממנו?

אלא שכבר אמרו חז"ל: 'מי שיש לו מנה רוצה מאתים', לקרח כאב ה'חצי' שהיה חסר לו. זהו שתרגם אונקלוס 'ואתפליג קרח' – קרח ראה רק את החצי שהיה חסר לו ולכן קם לחלוק על משה. (לאור הנר)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

קורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו עינו הטעתו (רש"י)

הגמ' בברכות ל"א אומרת על הפסוק בתפילת חנה "ונתת לאמתך זרע אנשים", שביקשה חנה על זרעה שיהיה "לא חכם ולא טיפש". אומר ה"אמרי אמת", כיון שהיתה חנה מצאצאיו של קורח, ראתה מה גרמה לו הפקחות, ואז אמרה להיות חכם יותר מדי זה גם לא שווה, לכן ביקשה על בנה שיהיה לא חכם ולא טיפש. (מדשן ביתך)

און בן פלת אשתו הצילתו – הגמרא בסנהדרין קט: מביאה אמרה לי מאי נפקא לך מינה, או מר רבה אנת תלמידה, ואי מר רבה אנת תלמידה, – אם משה יהיה רב אתה תהיה התלמיד, ואם קורח יהיה רב אתה תהיה התלמיד, ממושיכה הגמרא – היינו דכתיב חכמת נשים בנתה ביתו זו אשתו של און בן פלת, ואיולת בדיה תהרסנה זה אשתו של קורח. שאל ר' יענקל'ה גלינסקי זצ"ל: היא טענה דבר כל כך פשוט, איך המאיתיים וחמיישים ראשי סנהדראות לא חשבו על כזו טענה פשוטה?? אמר ר' יענקל'ה כשנמצאים בתוך המחלוקת מאבדים את כל השכל, כשהמידות שולטות על האדם הוא מאבד את כל הראש.

ושמעתי בענין הזה עוד ווארט יקר – למה חז"ל קוראים לזה 'חכמת נשים בנתה ביתה'? הרי היא אמרה לו דבר פשוט מאוד, איפוא נמצאת החכמה הגדולה? ושמעתי בזה דבר יקר מאוד וזה הדרכה יסודית לחיים, לאיזה צד היא השתייכה? לצד של משה, היא היתה צריכה להיכנס הביתה ולדפוק על השולחן! להגיד לו ר' און השתגע?? אתה הולך להילחם במשה רבינו?? מה קרה לך?? אבל היא אפילו לא גילתה לו באיזה צד היא נמצאת, היא אמרה לו רק מה יצא לך מזה? זה חכמת נשים בנתה ביתה! אף פעם אל תגיד לבעל אתה לא צודק, וגם אתה אף פעם אל תגיד לאשתך שהיא לא צודקת, תוכיח לה לפי מה שהיא אוחות שלא כדאי לעשות ככה, זה היה החכמה הגדולה.

(הרב אליהו דיסקין שליט"א, גליון נחל אליהו)

שם. הגאון רבי ישראל סוקל זצ"ל ביאר הגמרא הנ"ל, ע"פ מה שביאר הג"ר קרלנשטיין זצ"ל בפסוק עזר כנגדו. ובגמ' ביבמות ס"ג. איתא אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב אעשה לו עזר כנגדו זכה עזרתו לא זכה כנגדו, ולכאז' צ"ב דבפסוק כתיב דבר אחד והוא שתהיה לעזר כנגדו.

וביאר הגר"ר זצ"ל, דלפעמים העזרה לבעל זה להיות קצת כנגדו, וכגון שהוא לא קם לשחרית, והאשה מעירה אותו, ולפעמים האשה באה להיות לבעל לעזר אבל זה עצמו הוא הכנגדו, וכגון שפגעו בו והאשה אומרת לו אל תשתוק לו וכו'.

ולפי"ז מבואר היטב שכשזכה אז מה שהיה כנגדו הוא העזר, וכשלא זכה אז מה שהיה לעזר הוא הכנגדו, וזה בדיוק מה שהיה אצל קורח ואון בן פלת, שקורח אשתו אמרה לו מדוע משה מלך ואתה לא, וכאילו באה לעזרתו, אך זה מה שבאמת היה כנגדו, ואון בן פלת אשתו הייתה כנגדו ואמרה לו למה לך כל זה, וזה היה מה שהציל אותו מן המחלוקת.

ויקהלו על משה ועל אהרן... מדוע תתנשאו על קהל ד' (טז, ג) מי אמר את זה? דתן ואבירם, ועדת קורח, שבאו בטענות על משה ואהרן שהם מתנשאים. על מי הם אמרו את זה? על משה ואהרן שהיו הענווים מכל אדם! הגע עצמך: אנשים שמוכנים בשביל הכבוד שלהם להחריב את הכל, ללכת נגד משה ואהרן – על ד' ועל משיחו, אומרים על משה ואהרן, פסגת הענווה האפשרית, שהם מתנשאים על קהל ד'!!! מה המוסר השכל שאנו למדים מזה?

אם שומעים אנשים שמקטרגים על גדולי הדור, על צדיקים, אומרים עליהם שיש להם חסרונות, אפשר להסיק מזה שתי מסקנות: א. שהדבר שהם מקטרגים על האדם הגדול – זו הנקודה שבו הוא נקי ביותר. ב. כיון שכל הפוסל במומו פוסל, המקטרג הוא הכי הכי נגוע בחסרון הזה!!!

דוגמא נוספת מציאנו בעניין הזה: יוסף הצדיק, היו לו ניסיונות עצומים בעניין של קדושה, כידוע, ועל כן נחשב למידת היסוד, על שום ניסיונותיו העצומים שעמד בהם. והנה, אותה ארורה אשת פוטיפר, העלילה עליו עלילה נוראה בעניין הזה; אותה ארורה שהיא הייתה הכי נגועה בעניין הזה! ועל מי היא העלילה? על יוסף הצדיק, שהיה בפסגת הקדושה!

זה בדוק ומנוסה, כל אחד שמדבר על אנשים גדולים רח"ל, כשנבדוק אלו שמדברים עליהם הם הכי נקיים בדבר הזה, והמדבר – הוא הנגוע ביותר בעניין זה. כל הפוסל במומו פוסל! (רבי אליהו דיסקין שליט"א)

ויקם משה וילך את דתן ואבירם (טז, כה)

ובגמ' בסנהדרין ק"י. איתא ויקם אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנא' ולא יהיה כקרח וכעדתו (זו, ה), ולכאז' הדבר צ"ב מדוע צריכים ב' פסוקים לומר שאין מחזיקין במחלוקת, וכן יל"ע מהי עיקר הדרשה שאין מחזיקין במחלוקת. וביאר הג"ר פנחס גולדווסר שליט"א, דבאמת עיקר הדרשה היא מהפסוק של ולא יהי' כקורח, אך לפעמים האדם חושב לעצמו אני משה ולא קורח, [והיינו שמותר לו להחזיק במחלוקת כי הוא הצודק], וע"ז איתא בגמ' שגם אם הוא משה מ"מ אין מחזיקין במחלוקת, וכדכתיב ויקם משה, ואחרי שהוא כבר הולך אז יתכן שהוא כבר יחשוב אולי אני באמת קורח, ואיני צודק במחלוקת.

וידבר ד' אל משה לאמר: אמר אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם את המחנות מבין השרפה (זו, א-ב) מדוע נצטווה אלעזר להרים את המחנות ולא אהרן? אומר האוה"ח הק' (וכן הוא במאירי ברכות כז:), שכיון שהמחלוקת הייתה סביב אהרן, ועל ידו הם נענשו, לא רצה הקב"ה שהרמות המחנות תיעשה על ידו. והכוונה בזה, שברגע שאהרן בעצמו ירים את המחנות אזי תיווצר תוספת בזיון לקורח שדווקא אהרן, "המנצח", הוא זה שמרים את מחנות המתים...

למדנו דבר נורא לגבי בן אדם לחבירו: קורח שקיבל את העונש החמור הלזה (על בין אדם לחבירו!) מכל מקום אותה תוספת בזיון כבר לא מגיעה לו!...

מידה כנגד מידה

ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיכם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש (ט"ז, ל"ב) ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת (ט"ז, ל"ה) ובגמרא (סנהדרין ק"י, ע"א): "במתניתא תנא: קרח מן השרופין ומן הבלועין. מן הבלועים – דכתיב: ותבלע אותם ואת קרח, מן השרופין – דכתיב: ואש יצאה מאת ה' ותאכל את חמשים ומאתים איש, וקרח בהדיהו".

הנה מוצאים אנו, כי קרח ועדתו – מצאו את מותם בכך שנבלעו באדמה אשר פצתה את פיה, בעוד מאתיים וחמשים האנשים מקריבי הקטורת – מצאו את מותם באמצעות האש אשר יצאה מלפני ה'. ולכאורה יש להבין: במה נשתנו אלו מאלו? הלא כולם שותפים היו באותה מחלוקת? יתר על כן... גם אם נאמר כי חטאם של קרח ועדתו היה גדול יותר מחטאם של מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת, עדיין יש מקום להתפלא, אחר שקרח בודאי נמנה בין אלו שחטאם הוא החמור ביותר – מה טעם היה לעונשו בעונש כפול, עם השרופים ועם הבלועים? וכי לא די היה בעונש החמור שבין השנים?

תשובה לשאלות אלו, נמצא בעקבות המעשה הבא: היה זה בשנת תרמ"ב, כאשר הגיע לירושלים מייסד מוסדות חברת כ"ח הצרפתית, כדי לסייע בכינונו של בית ספר ברוח ההשכלה, אשר החלה נועצת טלפיה בחומת ירושלים של מטה. בכוונתו של אותו ברנש היה להתפלל בשבת הקרובה בבית הכנסת ה'חורבה', ולרבי יהושע לייב דיסקין נודע כי בין גבאי בית הכנסת ישנם כמה וכמה שרוח ההשכלה כבר אחזה בהם, ובכוונתם להרעיק כבוד על ראשו של האורח ולהושיבו בכותל המזרח. בבוקרה של אותה שבת, קרא אפוא רבי יהושע לייב, אשר זה לא מכבר הטיל חרם על מקימי בתי הספר ברוח ההשכלה, לתלמידו הגדול – רבי יוסף חיים זוננפלד, והורה לו לגשת תיכף ומיד אל בית הכנסת ה'חורבה', ולהכריז בריש גלי את דבר החרם, אשר ודאי לא יערב לאזנו של האורח... ואכן, רבי יוסף חיים יצא תיכף ומיד לדרכו כדי למלא את שליחותו, אולם בהגיעו אל ה'חורבה' – ציפתה לו הפתעה: התברר, כי סביב בית הכנסת הוצבה חבורת בריונים, שתפקידה היה למנוע מה'קנאים' הנאמנים לדרך התורה – להביע את עמדתם או לפגוע בכבודו של האורח... ובכל זאת, לא התיירא רבי יוסף חיים ולא נסוג מלמלא את שליחותו. הוא הצליח לפלס לו דרך בין ההמון, להגיע עד לבימה, ולהכריז את דבר החרם בקול אדיר. מיד לאחר שסיים – עטו עליו חבורת הבריונים בחימה שפוכה, ואך בנס יצא חי מתחת ידם. תקופת מה לאחר מכן עוד ניתן היה לראות על גופו הטהור את הסימנים שהותירו בו הללו בהפליאם בו את מכותיהם, סימנים אותם הגדיר רבי יוסף חיים עצמו כ'אותות הכבוד שלו'... חלפו שנים, ורבי יוסף חיים נפטר לבית עולמו. תקופת מה לאחר מכן, אירע אסון: ביפו התמוטט בנין בית הספר, ורבים נקברו תחת ההריסות. שבועיים מאוחר יותר, נמצאה בין ההריסות יד – אשר נקטעה מגופו של בעליה. היד הובאה אל רבה של העיר – הגאון רבי יוסף צבי הלוי, כדי שינסה לזהותה ולפסוק את דינו של בעליה, שכן הממצא החדש חיזק את החשש כי אחד המורים מצוות בית הספר נקבר תחת ההריסות ומצא את מותו.

ואכן, רבי יוסף צבי החל במסכת בדיקות ובירורים, תוך שהוא שומע עדויות ובוחר את הממצאים בדקדקנות, ולפתע – נפל מתעלף. כאשר עוררוהו מעלפנו, החל זועק בהתרגשות: "היודעים אתם מה טיבה של יד זו? הלא זוהי היד שהונפה על רבי יוסף חיים זוננפלד כאשר הכריז את דבר החרם על בית הספר של המשכילים, בחורבת רבי יהודה החסיד! אוי! מי ישער עומק הדין!"

הרי לנו, כי הקדוש ברוך הוא גובה את שלו מידה כנגד מידה! אותה היד שהונפה על שליחם הנאמן של גדולי ישראל – קיבלה את עונשה משמים! ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן הנה, בין האנשים שהצטרפו לקרח, ניתן היה למצוא שני סוגי אנשים. היו שם אנשים כמו דתן ואבירם, אשר מעשיהם נבעו כולם מתוך שאיפותיהם הארציות והגשמיות. אנשים אלו, נענשו בכך שהארץ פצתה את פיה ובלעה אותם. אולם ביניהם היו גם מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת, אשר היו אנשים נעלים ביסודם, ומעשיהם נבעו מתוך שאיפה רוחנית – גם אם מוטעת לחלוטין. אנשים אלו נענשו אמנם במיתתם, אולם מותם היה בדרך של מידה כנגד מידה – מוות רוחני באמצעות אש רוחנית שיצאה מאת ה'.

היוצא היחיד מן הכלל היה קרח, אשר מעשיו נבעו מתוך שני מניעים: מחד – היתה לו שאיפה רוחנית, לזכות להעפיל למדרגות נישאות בעבודת ה' באמצעות הכהונה, אולם מאידך – היתה לו גם שאיפה גשמית וארצית, לכבוד ולגדולה... לפיכך, קרח אכן נענש מידה כנגד מידה בשתי הבחינות: הוא נשרף באש הרוחנית – כנגד שאיפתו הרוחנית, וגם נבלע באדמה – כעונש על שאיפתו הארציות... ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

שואב שוטף

שאלה: רצינו לשאול לגבי שימוש במכשיר שואב-שוטף. קיימים היום בשוק מכשירים הפועלים באמצעות חום גבוה מאוד, הן בכך שמנקים את עצמם בניקוי עצמי בחום של 85 מעלות ומעלה והן בכך שיש כאלה שמנקים את הרצפה בקיטור בחום של מעל 100 מעלות. רצינו לדעת האם יכולה להיות בזה בעיה של "בשר בחלב" מאחר והמכשיר עובד עם חום גבוה, ושוטפים אותו את כל הבית ויש על הרצפה לכלוכים גם בשריים (כגון מרק בשרי שנשפך) וגם חלביים (כגון שוקו, גבינה וכו') – אצלנו בבית (בית עם ילדים קטנים ב"ה) הדבר מצוי כל הזמן באופן קבוע – ולכן יוצא שמנקים (בוודאות!) בשרי וחלבי בזה אחר זה. – האם זה מותר? – האם יש הבדל אם מנקים אותו באותו היום בשרי וחלבי? – האם הרצפה בולעת, ואם כן האם זה בעיה לנקות עם מכשיר כזה את הרצפה? – האם המכשיר עצמו בולע ואם כן האם יש בעיה להפעיל את תכנית הניקוי העצמי הפועלת בחום גבוה? – האם יש הבדל בין סוגי המכשירים?

תשובת מכוון מדעי טכנולוגי להלכה י-ם: ככל שהחשש הוא רק על שיירי בשר עוף ותבשילי בשר עוף יחד עם שיירי חלב ומוצריו אין צורך לחוש כלל, ומותר להשתמש כרגיל במכשיר שואב-שוטף גם בקיטור ובשטיפה עצמית במים חמים.

במידה וידוע שקודם פעולת הניקוי במכשיר אכלו בבית הן בשר בהמה או תבשילי בשר בהמה והן חלב ומוצריו, וקיים חשש סביר שהרצפה מלוכלכת משיירי שני המינים, למרות שלא ניתן לאסור זאת, והמיקל בזה יש לו על מה לסמוך, יש מקום לבעל נפש להחמיר על עצמו במקרה זה שלא להפעיל את פעולת הניקוי בקיטור חם. ולענין השטיפה עצמית המתבצעת לאחר מכן באופן אוטומטי במים חמים מאוד, הרי שאם ניתן לבטל זאת, או לבצע זאת במים קרים, ראוי לעשות כן, ואם לאו, ניתן לסמוך על כך – בצירוף כל הסברות האחרות – שפעולה זו מתבצעת רק בדרך גרמא.

לאחר שניקו את הבית משיירי בשר (בהמה) לבד או משיירי חלב לבד וגם המכשיר עבר כבר ניקוי ושטיפה עצמית, אין כל מניעה להשתמש בו לאחר מכן שוב לניקוי משיירי המין השני, ובוודאי לאחר שחלפו כבר 24 שעות מעת הניקוי הקודם. (גליון אספקלריה מספר צ' סיון תשפ"ו, עיי"ש עור בארובה)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ורטיימיר-נוישטט להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות גרינשטיין לנשואי הבת הנכדה משפחות אנסבכר – שקולניק להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות קרני-גרינברג-הרב גרומן לנישואי הבת-הנכדה-הנינה **גני הדר:** משפחות רוזן לאירוסי הבת משפחת ברוק לאירוסי הבן משפחת בורנשטיין לנשואי הבת משפחות נגר לנשואי הבן הנכד משפחות נוסבכר-אינגבר לנשואי הבן הנכד משפחות גולדשטיין-שטיגליץ לנשואי הבן הנכד